

Kavaklıdere Senti'nin Oluşum Öyküsü

*

The Formation Story of Kavaklıdere Neighbourhood

Çılga Resuloğlu

Öz

Bu çalışmada, Ankara'nın modern bir başkent oluşundaki sosyal ve fiziksel değişimler ve Kavaklıdere'nin bu gelişimdeki yeri Ankara Şehremaneti, Lörcher Planı, Jansen Planı ve Yücel-Uybadin Planı çerçevesinde kısaca ele alınmıştır. Kavaklıdere'nin silüeti, ilk oluşum yıllarında Atatürk Bulvarı, Elçilikler, Cumhurbaşkanlığı Köşkü, Kavaklıdere İlköğretim Okulu, Kavaklıdere Şarap Fabrikası üzerinde durularak incelenmiştir. Kavaklıdere'nin bağ evlerinden konut dokusuna uzanan öyküsü semtin kimliğine damgasını vuran kent parçaları ve yapılar -14 Mayıs Evleri, Cenap And Evi, Üniversite Apartmanı, İlbank Blokları, Hayat Apartmanı ve Kuğulu Park- üzerinden irdelenmiştir. Sonuç olarak, kentin planlanmamış bir parçası olarak Kavaklıdere'nin sosyo-mekânsal oluşumu sözlü tarih* çalışması üzerinden tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ankara, Kavaklıdere Senti, sosyo-mekânsal oluşum, kent yaşamı*

Abstract

In this study, the social and physical changes of Ankara during the process of being a modern capital city and the place of Kavaklıdere in this improvement are briefly scrutinized according to Ankara Şehremaneti, Lörcher Plan, Jansen Plan and Yücel-Uybadin Plan. The silhouette of Kavaklıdere is examined by focusing on Atatürk Boulevard, Embassies, Presidential Residence, Kavaklıdere Primary School and Kavaklıdere Wine Factory. The narrative of Kavaklıdere from vineyards to a residential district is analyzed within the scope of urban parts and buildings -14 May Houses, Cenap And House, University Apartment Block, İlbank Block, Hayat Apartment Block and Kuğulu Park. As a result, the socio-spatial formation of Kavaklıdere as an unplanned part of the city is discussed by using oral survey**.

Keywords: *Ankara, Kavaklıdere district, socio-spatial formation, urban life*

---

* Çalışma boyunca yapılan röportaj alıntıları, "The Tunalı Hilmi Avenue, 1950s-1980s: The Formation of a Public Place in Ankara" (ODTÜ, 2011) isimli doktora tez çalışmam sırasındaki sözlü tarih araştırmasından alınan bölümlerdir.

** All interviews throughout this study is cited from a dissertation which is named as "The Tunalı Hilmi Avenue, 1950s-1980s: The Formation of a Public Place in Ankara" (Odtü, 2011) by the author.

Çankaya sırtlarından Kavaklıdere, Kurtuluş ve Ulus'a bakış (1932)

Ankara'nın Modern Bir Başkent Olma Sürecindeki Sosyal ve Fiziksel Değişiklikler ve Kavaklıdere'nin Bu Gelişimdeki Yeri

Ankara'nın başkent ilan edilmesinin ardından başvurulmuş yeni mimari yaklaşımlar ve planlama anlayışları, kentin yeni formunu almasına zemin hazırlamıştır. Ortaya konulan bu yeni mimarlık ve kent planlama yaklaşımının temelinde yalnızca teknik kaygılar bulunmamaktaydı. Bu değişim, aynı zamanda, yeni kurulan devletin heyecanı ile ortaya çıkmış arayışların sonucudur. Özellikle 1950'li yıllarda kırsal alandan kentlere yönelen göçlerle artan nüfusla birlikte, kent planlamasıyla ilgili düzenlemeler artarak devam etmiştir. Bu açıdan, Kavaklıdere'nin bir semt olarak oluşumunu ve gelişimin anlayabilmek için Ankara'nın modern bir başkent olma öyküsü içinde 1950'li yıllardaki sosyo-mekânsal tablodan kısa da olsa söz etmek gerekir.

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde, tek partili rejim, kentin mekânsal anlamda gelişimine büyük önem vermiştir. Bu dönemde iki temel strateji yürürlükteydi: "Ülke mekânından ulus-devlet mekânına" geçiş ve kentlerin "modernite mekânı" olarak planlanması (Tekeli, 1998: 4-5). İstanbul yerine Ankara'nın başkent ilan edilmesinde, Ankara'daki sosyal gelişmeler kadar fiziksel değişimler de rol oynamıştır. Bunu anlamak

için, Ankara Şehremaneti modelini, Lörcher Planı ve Jansen Planı'nı kısaca incelemek gereklidir.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, amaçlarından biri modern devlet anlayışını hayata geçirmek olan yeni devlet, milliyetçilik anlayışı üzerine kurulmuştur. Ankara için başkentlik kararının alınmasında, bu temel strateji oldukça etkili olmuştur. Esasen, başlangıçta, iklim koşulları ve topoğrafyası nedeniyle Ankara'nın başkent olmak için uygun bir yer olmadığına inanılmaktaydı. Ancak, Mustafa Kemal Atatürk Ankara'da konaklamayı seçmişti. Olumsuz koşullarına rağmen Ankara, Kurtuluş Savaşı'nın merkezi olmuş ve yabancı devletler kentin varlığını tanımışlardır. Sonuç olarak Ankara, 13 Ekim 1923'te başkent ilan edilmiştir. Tekeli (1982: 53), Ankara'nın kurulan yeni Cumhuriyet'in başkent olmasını, emperyalizme ve İstanbul'da sürmekte olan batı özentili yaşam şekline karşıtlığın sembolü olarak ele almıştır. Bu sayede, yeni model burjuvazi Anadolu'nun ortasında yaratılmıştır.

Ankara için ilk planlama çalışması olarak, 1924 yılında Şehremaneti teşkilatı kurulmuştur. İstanbul'daki belediye teşkilat modelinin, Ankara'ya -idari anlamda farklılık göstermesine rağmen- büyük katkısı olmuştur. Ardından, Ankara'nın ilk planı Alman mimar Carl Christoph Lörcher tarafından 1924-25 yıllarında hazırlanmıştır. Bu plan, ilk plan olmanın yanı sıra, önemli tasarım kararlarına dayanmaktadır. Lörcher, meydanlara, akslara ve kaliteli kentsel mekânlara önem vermiştir.¹ Eski ve Yeni Ankara kavramları bu planla ortaya çıkmıştır (Cengizkan, 2004: 58-59). Bu plan, her ne kadar tam olarak uygulanamasa ve 1932 yılında Hermann Jansen tarafından hazırlanan yeni planda değişikliklere uğrasa da, şehrin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır.

Jansen Planı, Ankara'nın ilk nazım planıdır. Yeni tren istasyonu, eski ve yeni kent arasında stratejik bir pozisyona sahip olmuştur. Yeni tren garı ve çevresi yeni planda kentin odak noktası hâline gelmiştir. Yenişehir (daha sonra Kızılay adıyla), Jansen Planı'yla birlikte karakterize olmuştur. İleriki yıllarda oluşan kent yapısının dönüşümünde bu planın etkisi büyüktür. Akçura'nın (1971: 156) da belirttiği gibi, geleneksel özelliklerle oluşan, kırsal kesimin ağırlıklı

¹ Lörcher ayrıca, sürekliliği olan yeşil akslara ve (Güzel Kale gibi) bölge kararlarını ön planda tutmuştur. Kentsel mekânın anlamına ilişkin önerilerde bulunmuştur (Cengizkan, 2004).

olduğu ve yeni göçmenlerin geldiği kentin kuzey tarafı olan Ulus, kentin fakir kısmıydı. 1950'lerin başında Kızılay, yeni şehir merkezi olarak, kentin güney tarafına doğru elçiliklerle ve zengin olan halk kesmiyle birlikte bir prestij aksı oluşturmuştur (Akçura, 1971: 156).

Bu yıllarda, -Amerikan kentlerinin aksine- zengin halk, kent merkezinde, ekonomik seviyesi düşük kesim ise kent merkezi dışında yaşamayı tercih ediyordu. Bu durum Burgess'in "merkezleri aynı bölgeler teorisinden" (concentric zone) çok "sektörel alan teorisine" (sectoral zone) uyuyordu. Kent büyüdükçe, kent merkezi hem yatay hem de dikey olarak gelişmektedir.² Mesela, Ankara'da ticari aktivitenin ve Kızılay'a ulaşım imkânının artmasıyla elçilikler, kentin güneyine doğru yerleşmeye devam etmiştir (Akçura, 1971: 122-123). Bu gelişmeler sonucunda Ankara, güneye doğru yani Kavaklıdere'nin olduğu alana doğru büyümeye başlamıştır. Bu durum ileriki yıllarda Tunalı Hilmi Caddesi'nin de alt merkez olarak gelişmesine katkı sağlamıştır.

Özellikle 1950'lere gelindiğinde artık Ankara, Jansen Planı'nda önerilen sınırların dışında gelişmeye başlamıştır.³ Kavaklıdere, kent merkezi olan Kızılay'ın güneyine çok yakın olmasına rağmen, ne Lörcher ne de Jansen Planı'nda tasarlanmıştır. Ancak, şehrin güneye doğru gelişmesiyle birlikte kaçınılmaz olarak kendi sosyal ve mekânsal dinamiklerini yaratmıştır. Ankara'nın 1940'ların başına kadar olan planlarını incelediğimizde, Kavaklıdere Bölgesi'nin yeşil bir alan olarak bırakıldığı görülmektedir. Jansen, sadece yaklaşık olarak bugünkü Atatürk Bulvarı'nın Kuşulu Park ile kesiştiği yerden Tunalı Hilmi Caddesi'ne küçük bir yol önerisi getirmiştir. Bu yıllarda Kavaklıdere konut alanı olarak yeni gelişmeye başlamaktadır.⁴

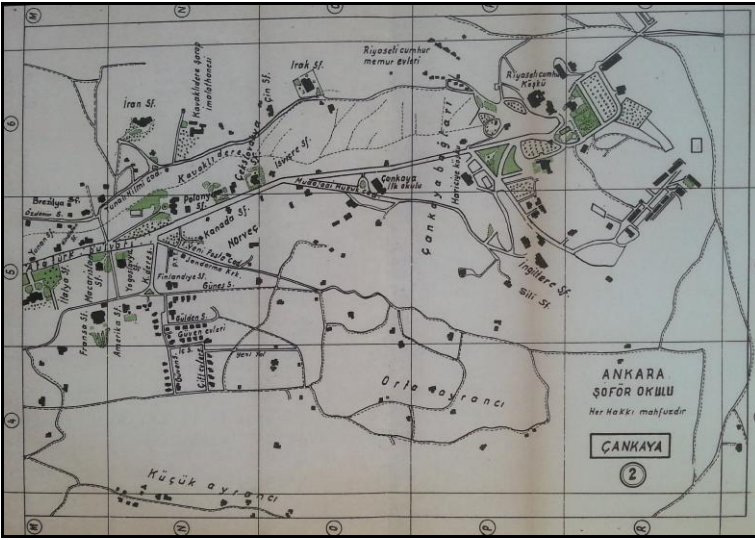
Kavaklıdere'nin semt sakinleri için 1950'li yıllardaki anlamını incelemek, semtin dokusunun nasıl geliştiğini anlamak için önemlidir. Tunalı Hilmi Caddesi üzerindeki Üniversite Apartmanı'nda çalışmış ve yaşamış olan N. Aytekin, Ankara ve Kavaklıdere'nin 1940'ların sonu ve 1950'lerin başındaki atmosferini şöyle anlatıyor:

² Kent teori modelleri ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Parker (2004).

³ Ankara'nın gelişimiyle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Batur (2005).

⁴ Çalışma boyunca yapılan röportaj alıntıları, "The Tunalı Hilmi Avenue, 1950s-1980s: The Formation of a Public Place in Ankara" isimli doktora tez çalışmam sırasındaki sözlü tarih araştırmasından alınan bölümlerdir.

Kerpiçli evler, bağ evleri vardı eski Ankara'da; kuyular vardı mesela. Bahçelievler 1. Caddesi'nin altı Abdi Paşa Çiftliği'ydi. Anıtkabir tepeye doğru çıkan bir toprak araziydi ve oralarda insan boyunda çimenler vardı ve dere akardı. Oralar hep dereydi; ta Harbiye'ye kadar çıkardı bu yol. Koyunlar, büyükbaş hayvanlar vardı, biz oradan çiftlikten süt alırdık. Tunalı da bağlık bahçelikti. Bu kimlikteydi, yani oradan da Kavaklı Dere akardı. Tulumbaların olduğu evler vardı 50'lerin sonunda 60'larda bir müddet. Bir de su deposu vardı bugünkü Çağdaş Sanatlar Merkezi'nin orada.

Çankaya-Kavaklıdere Haritası (1949)
(Kaynak: Halûk İmga koleksiyonu)

1934-1950 yılları arasında Tunalı Hilmi Caddesi'nde oturmuş olan İ. Atayolu, Kavaklı Dere'nin kendisi ve ailesi için önemini vurguluyor:

Temiz, çok berrak olan dere den çok hoş su sesleri gelirdi. Bugün sadece ne yazık ki ismini hatırlıyoruz. Kavaklı Dere'den kendi bahçemiz için su alırdık ve üzüm hasat mevsiminde kendi üzümümüzü Kavaklıdere Şarap Fabrikası'na satardık.⁵

⁵ Bu açıklama, Kavaklıdere Derneği eski başkanı İsa Çapanoğlu'nun İ. Atayolu ile yaptığı görüşmeden alınmıştır (18.06.2009).

Bugünkü Tunus Caddesi'nin olduğu yerde akan Kavaklı Dere, semte ismini vermiştir. Kavaklıdere Şarap Fabrikası, bugünkü Sheraton Otelinin olduğu alan ve Kavaklı Dere boyunca yerleşmiş olan kavak ağaçları (populus alba), semtin 1930'ların ortalarına kadar ana silüetini oluşturmuşlardır.

Kavaklıdere Şarap Fabrikası'nın bağlardan oluşan girişi
(Kaynak: <http://www.kavaklıdere.com/Tarihce.aspx>, 2009 yılında alındı)

İlk Oluşum Yıllarında (1940-1950'lerde) Kavaklıdere'nin Silüeti

Atatürk Bulvarı, Kavaklıdere Şarap Fabrikası ve Cenap And Evi, yeni bir kimlik ortaya koyan genç Cumhuriyet'in örnek yapılarındandır. Atatürk Bulvarı, Ulus'tan Çankaya Köşkü'ne kadar, Opera, Sıhhiye, Kızılay ve Kavaklıdere'yi geçerek uzanan, Ankara'nın olduğu kadar Kavaklıdere'nin de gelişimini etkilemiş bir kent omurgasıdır. Zaman içinde, günlük aktivitelerin, Ulus ve Kızılay'dan Kavaklıdere'ye doğru kaymasında rol oynamıştır. Cumhuriyet tarihinin gelişimine tanıklık etmiş tarihî bir bulvardır. 1920'lerde kırsal bir karaktere sahip olan Bulvarı, Mustafa Kemal Atatürk, Meclis Binası'ndan Çankaya'daki köşküne gitmek için

kullanmıştır (Keskinok, 2009: 37-38).⁶ Bulvar olarak ilk kez 1924 yılında Ankara Şehremaneti'yle tasarlanmaya başlanmış (Keskinok, 2009: 40) ve Cumhuriyet'in sembolik anlamını taşıyan bir yol olmuştur (Erkan, 2009: 7, 8).

Kavaklıdere'de 1952 yılından beri oturan N. Erbir, Atatürk Bulvarı'nın 1940'ların ikinci yarısında kendisi için ifade ettiklerini şöyle anlatıyor:

1946 yılında Ankara'da Ziraat Enstitüsü vardı. O yıl üniversite oldu. Ziraat Fakültesi oldu. Bugünkü Oran'ın arkasında Dikmen surlarında Ziraat Fakültesi'nden 50-60 kişilik bir grup Bahtiye Musarlıoğlu, Türkiye'deki ilk kadın tenis şampiyonu, bizi kayakla Ziraat Fakültesi'ne Dışkapı'ya kadar kaydırmişti. Ziraat Fakültesi'ni Almanlar kurduğu için bütün spor malzemeleri vardı. Biz de oradan temin etmiştik. Vasita olmadığı için -bir Pazar günüydü- oradan da (Atatürk Bulvarı'ndan) geçerek rahatça gitmiştik.

Kavaklıderem Derneği eski başkanı İsa Çapanoğlu, Bulvar'la ilgili anılarını şöyle anlatıyor:

Şimdi mesela Atatürk Bulvarı hepimizin çok net hatırladığı yer. Bizim üniversite öğrenciliğimizde Kızılay'da gezmek bir ayrıcalıktı. Cumartesi günleri en sık kıyafetlerimizi giyerdik. Kızılay'da yani Atatürk Bulvarı'nın alt kısımlarında o dönem tipik Ankara'nın yapılaşmasından kalan iki veya üç katlı bahçeli evler pastanelere falan dönüşmüştü. Çok sık bir görünümü vardı. Hatta, şöyle söyleyeyim; Paris'teki kafelerin olduğu dönemdeki gibi bizde bıraktığı bir izlenim vardı. Tabii bu yürüyüşlerimiz zaman içinde daha yukarı gelirdi. Aslında şeyden Meclis'in önünden dönerdik. Tabii o zaman trafik öyle çok yoğun değildi. Çok seyrek arabaların geçtiği, -ama şimdi alt/üst geçit nedeniyle bozulmuş olan- çok geniş bulvarların olduğu -hatta karşı tarafta da öyleydi- bir yerd. Vedat Dalokay onu genişletti, sefaretlerin olduğu kaldırım çok dardı, yarım metre civarı. O zamanlar bu sefaretler falan; buraya kadar yürünerek gelinirdi. O zamanlar çok daha romantikti. Okuldan çıktıktan sonra Ankara'da yerleşik arkadaşlarımızla veya burada ev tutanlarla beraber bu taraflara doğru yürürdük.

1940'lardan başlayarak, idari kurumlar ve elçiliklerin Atatürk Bulvarı üzerinde yerleşmeleri ve aynı zamanda sosyal yaşantının ürünü olan

⁶ Atatürk Bulvarı'yla ilgili detaylı açıklama için bkz. Resuloğlu (2011) ve Dinçer (2009).

sinemalar, kafeler, restoranlar gibi çeşitli fonksiyonların da yer almasıyla Bulvar, sadece fiziksel değil, aynı zamanda da sosyal bir kent omurgası gibi işlemiştir. Yine bu yıllarda, Kavaklıdere'de konut yapımı anlamında gelişmeler yaşanmıştır. Hiç şüphesiz, bu dokunun meydana gelmesinde, yine Çankaya Köşkü'nün ve çok sayıda elçiliğin inşa edilmesinin önemli bir rolü vardır. Ayrıca, sosyal hayatın gereksinimi olan alışveriş gibi aktivitelerin de başlaması, semtteki Tunalı Hilmi Caddesi'nin de yavaş yavaş değişmesini, yeni bir kimlik kazanmaya başlamasını sağlamıştır. Mahalle bakkaları ve elçiliklerin ihtiyacına cevap verebilecek yeni dükkânlar açılmaya başlanmıştır (Belli ve Boyacıoğlu, 2007: 722).

1952 yılından beri Tunalı Hilmi Caddesi'nde yaşayan N. Erbir, Kavaklıdere'yi Ankara'nın kent dokusu ile ilişkili bir şekilde anlatıyor. Ayrıca, Çankaya Köşkü ve Gazi Osman Paşa'nın mekânsal özelliklerine değiniyor:

Benim oturduğum ev, şu anda Tunalı'yla Esat Dört Yol'un kesiştiği yerde. Onun arsasını 1960 yılında bir Alman'dan sekiz arkadaş birlikte satın aldık. Burada bir bağ evi vardı ve mülkiyeti bir Alman'a aitti. 3-4 bina sonramızda, tarihî, taştan bir bina vardı, o da yıkıldı. Fethi Bey Taksi Durağı ve Fethi Bey Köşkü vardı. Yıkıldı ve başka bir bina yapıldı. Tarihî bir günahıdır bu. O, 1920'lerde Atatürk zamanında yapılmıştı, yani Fethi Bey Köşkü. Tamamen taş yapı, iki katlı. Bir köşk olarak muazzam tarihî bir eserdir. Başka bir bina daha vardı. Biz evimizi buradaki dördüncü bina olarak yaptık. Bağ evini ve kameriyesini sökerek bu evi yaptık. Dört Yol'dan yukarı doğru da teker teker iki-üç katlı beş-altı tane ev ancak vardı '60'lı yıllarda. Nenehatun Caddesi diye birşey yoktu. Orası ve Gazi Osman Paşa boştu. Hep bağ evleriydi tepelere kadar; 1963'te yeni evler yapılmaya başlandı. Sonra 1960'a kadar Kızılay'da da bütün binalar 3-4 katlıydı, sonra 8-10 kata çıktı maalesef. Kızılay'dan Ulus'a kadar hiçbirinde 5 katlı yoktu. Çankaya da yüzde doksan gecekonduydu. Köşkün hizasından Gazi Osman Paşa'ya kadar bütün gecekonduydu. Ancak, 1965'ten sonra yeni yeni yıkılarak oraya bütün binalar yapıldı.

1950'lere kadar -Tunalı Hilmi Caddesi'ni dik kesen sokaklardan- Bülten Sokağı, kirli patika bir yoldu. Esat'a doğru çıkan yol henüz yapılmamıştı ve bu bölge üzüm bağları ve bahçelerden oluşmaktaydı. Kavaklıdere İlköğretim Okulu da, Kavaklıdere'de bu alanda yapımı 1954'te tamamlanan ve eğitime de aynı yıl başlayan, bir semt için önemli yapıla-

rın başında gelmektedir. Okul, Büklüm Sokak'ta yer almakta ve adını semte ismini veren Kavaklı Dere'den almaktadır. Bina, iki katlı ve sekiz sınıftan oluşmaktaydı. Ancak, artan talebi karşılamak için 1962 yılında beş sınıf daha eklenmiştir. Daha sonraları, semtin artan nüfusuyla, bu ekleme de yetersiz kalınca yeni bir kat ilave edilmiş ve 1967 yılında tamamlanmıştır. 1974 yılında bütün eklemeler yetersiz kalınca, bina yıkılmış ve yerine üç katlı yeni bir yapı inşa edilmiştir. Ayrıca, zemin kata çok amaçlı bir de salon eklenmiştir.⁷

1948 yılından beri Kavaklıdere'de yaşayan ve Kavaklıdere İlkokulu'nun ilk öğretmenlerinden olan S. Bolevin, binanın yapım aşamasını şöyle anlatıyor:

Semahat Bolevin Kavaklıdere İlköğretim Okulu'nun yanında
(Kaynak: Semahat Bolevin Arşivi, 2008)

Okulu biz yaptırдық burada. Dibine paralar attık. Bütün mahalle kazma kürek çalışmıştı. Baş öğretmenimiz Işık hanım vardı, o çok çalışmıştı. Son çocuğum burada başladı, burada bitirdi ilkokulu.⁸

⁷ www.kavaklidere.k12.tr/sayfa1.asp?id=132 (2010).

⁸ Bu açıklama Kavaklıderem Derneği eski başkanı İsa Çapanoğlu'nun S. Bolevin ile yaptığı görüşmeden alınmıştır (14.01.2008).

Kavaklıdere'nin kimliğinin oluşumundaki diğer önemli yapılardan biri de Tunalı Hilmi Caddesi'nin (eski adıyla Özdemir Caddesi'nin) güneyinde, Atatürk Bulvarı'nın ise batısında yer alan Kavaklıdere Şarap Fabrikası'dır. Kavaklıdere Şarap Fabrikası'nın tarihi, 1920'lerin sonuna dayanmaktadır. Önceleri albay, daha sonra da Ankara milletvekili olan Tunalı Hilmi Bey, İsviçre'de bulunduğu sırada, Cenevre'li tanınmış bir ailenin kızı ile evlendi. Sevda adında bir kızı ve İnsan adında da bir oğlu oldu. Bu çocuklar, Türk ve İsviçre eğitimi ve kültürü ile büyüdü. Sevda Hilmi, Cenap And ile evlendi ve Ankara'da yaşamaya başladılar. Sevda ve Cenap And, satın aldıkları bağların üzümlerinden ve aynı zamanda Ankara yöresinin diğer bağlarından temin ettikleri üzümlerden şarap üretme projelerini 1929 yılında hayata geçirdiler. Sahip oldukları arsalar üzerine, büyük bahçe içinde villalar inşa ederek Kavaklıdere'ye yerleştiler.⁹

1959 yılından beri Kavaklıdere'de yaşayan A. Eker, Kavaklıdere Şarap Fabrikası'nı çocukluk yıllarından hatırlıyor. En sevdiği oyunun, arkadaşlarıyla birlikte Kavaklıdere Şarap Fabrikası'ndan üzüm çalmak olduğunu anlatıyor. Esasında, yapı sadece fiziksel görünümüyle değil, aynı zamanda semtte yaşayanların hatıralarında da güçlü bir imajla kalmıştır. A. Eker şöyle devam ediyor:

Şimdiki Karum Alışveriş Merkezi ve Sheraton Oteli'nin bulunduğu yerdeki Kavaklıdere Şarap Fabrikası da çok önemli bir binaydı. Önemi sadece fabrika olmasından değil, aynı zamanda, Atatürk'ün Çankaya'dan yürüyüş yapıp akşamüstü bir kadeh şarap içtiği bir mekân olmasından da ileri gelirdi. Onun burada özel odası vardı ve son yıkımda o oda da gitti. Fabrikanın bahçesinde fabrika bekçisinin kaldığı eski bir Ankara evi vardı. Sheraton yapılırken bu evi otelin Şarap Evi yapacaklardı, sonra yıkıp bahçe yapmayı tercih ettiler.¹⁰

⁹ <http://www.kavaklıdere.com/Tarihce.aspx>, Kavaklıdere Şarapları Hakkında, (2008).

¹⁰ Bu açıklama, Kavaklıderem Derneği eski başkanı İsa Çapanoğlu'nun ile A. Eker ile yaptığı görüşmeden alınmıştır (19.12.2008).

Kavaklıdere'nin Bağ Evlerinden Konut Dokusuna Uzanan Öyküsü

Atatürk Bulvarı'nın güneyinde yer alan Cenap And Evi, semtin önemli konutlardan biridir. Sivil mimari örneği olarak değerlendirilen ve ikinci ulusal mimari akımın özelliklerini taşıyan bu yapı, Emin Halid Onat tarafından 1952 yılında tasarlanmıştır. İki katlı ve yerel malzemelerle yapılmış, geleneksel Türk Evleri'nin özellikleriyle geleneksel Alman Evleri'nin özelliklerini birleştirmiştir (Ankara 1910-2003, 2003: 53). Cenap And Evi, yerel, nostaljik ve modern bir karaktere sahiptir. Kavaklıdere için bir odak noktası olmasının yanı sıra, Ankara'daki mimari yapılar arasında da önemli bir yeri vardır. Etrafıyla uyum içinde olan Cenap And Evi, Tunalı Hilmi Caddesi'nin de Kuşulu Park'la birlikte bitiş/başlangıç noktası olarak işlev görmektedir.

And Evi'nin dış görünüşü

(Kaynak: <http://arkiv.arkitera.com/p6217-cenap-and-evi.html>, 2008 yılında alındı)

1934-1950 yılları arasında Tunalı Hilmi Caddesi üzerinde oturmuş olan İ. Atayolu, evin yapıldığı ilk yıllarda bahçesinin daha büyük olduğunu ve bahçesinden Kavaklı Dere'nin bir bölümünün aktığını belirtiyor:

Burası Kavaklıdere şaraplarının sahibi Cenap Bey'in Avrupavari olarak yaptırdığı özel mülküdür. Atatürk Bulvarı'nda giriş kapısı ve dereyi de içine alıp Özdemir caddesinde nihayet bulan modern köşkü ile ufak bir hayvanat bahçeli korusu vardı.¹¹

Cenap And Evi tescilli bir yapıdır. Erken Cumhuriyet yapısı olma özelliğiyle mimari olarak getirdiği değer yanı sıra, özellikle semt sakinlerinin hatırlarında yer tutmaktadır. Bugün ise Cenap And Müzik Merkezi olarak faaliyet göstermektedir (www.mimarlikmuzesi.org, 2010).

Türkiye'de kentleşme hızının arttığı 1950'li yılların başında, Ankara'da mimarlar modern aile hayatını desteklemek için yeni konutlar inşa etmeye başladılar. Daha sonraları hem Ankara'da hem de Türkiye'nin diğer büyük kentlerinde bu konutlar günlük yaşamın bir parçası hâline dönüştü (Güney, 2008). Bu yapı türlerinin en belirgin örneklerinden biri ise, Gazi Osman Paşa ve Kavaklıdere aksında yerleşen 14 Mayıs Evleri'dir. 14 Mayıs Evleri'nin, Ankara'da 1950'lerdeki konut karakterini mimari anlamda temsil ettiği söylenebilir.

1950 seçimlerinden sonra Demokrat Parti'nin iktidara gelişi ile birlikte çok partili düzene geçilmiş ve "adını, o dönemde iktidarda olan Demokrat Parti'nin seçimleri kazanma tarihinden alan 14 Mayıs Yapı Kooperatifi, 1951 yılında kurulmuş ve 1953 yılında evlerde oturulmaya başlanmıştır. İki kısımdan oluşan 160 civarında konutluk kooperatifin ilk bölümü, şimdiki Arjantin Caddesi ve Filistin Sokağı arasındaki alanda yapılmış, daha sonra 1958-59 yıllarında yukarılara, Reşit Galip ve Nene Hatun Caddeleri'ne doğru ikinci etap konutlar gerçekleştirilmiştir" (Belli and Boyacıoğlu, 2007: 718). Muhittin Güreli'nin yaptığı bu konutlar, iki ve üç katlı ayrı tipteki villalardan oluşmaktaydı. Bu yapılaşma sadece semtteki ilk örnek olmakla kalmamış, aynı zamanda semtin elçiliklerle birlikte Gazi Osman Paşa ve Kavaklıdere'nin karakterini değiştiren temel bir aks hâline de dönüşmüştür.

---

¹¹ Bu açıklama Kavaklıderem Derneği eski başkanı İsa Çapanoğlu'nun İ. Atayolu ile yaptığı görüşmeden alınmıştır (18.06.2009).

14 Mayıs Evleri'nden dış görünüş
(Kaynak: Belli and Boyacıoğlu, 2007: 722, 723)

1952 yılından beri Boğaz Sokak'ta yaşayan N. Erbir, 14 Mayıs Evleri'nin ilk başta Kavaklıdere'nin çehresini değiştirdiğini ve sonraları Arjantin ve Filistin Caddeleri'ndeki kullanımın bu yapıların yeni fonksiyonlarıyla değiştiğini şöyle anlatıyor:

Yeni ve modern bir Başkent olan Ankara'nın 1950'lerde konut sorunu vardı. 14 Mayıs Evleri bu doğrultuda yapıldı mesela. İlk başta sadece Arjantin ve Filistin üzerinde yapıldı. Sanırım, 1958'te ikinci etabı Reşit Galip ve Nene Hatun'da yapıldı. Hepsi sonradan değişti; '80'lerdeki haksız ekonomi yüzünden oldu bana göre. Prestijli kafeler, restoranlar oldu. Benzer bir kader Kavaklıdere'de Tunalı Hilmi için de geçerlidir.

1950'lere baktığımızda, 14 Mayıs Evleri dışında, Kavaklıdere'nin, hâlâ bazılarını bağ evlerinin teşkil ettiği bahçe içinde küçük evlerden oluştuğunu fark ediyoruz. 14 Mayıs Evleri de, bu dokuya zarar vermeden, o yıllarda kentin gelişimiyle uyum içinde ilerlemişlerdir.

Bağ Evlerinden Oluşan Sementin, Konut Dokusuna Uzanan Öyküsü

Ankara'nın kente ilişkin problemlerinin başında, hızlı nüfus artışı gelmekteydi. Belli bir doygunluğa ulaşan Kızılay artık güneye, Kavaklıdere'ye doğru kaymaya başlamıştı. Yüksek katlı konut yapıları, Kavaklıdere'de kaçınılmaz olarak ortaya çıktı. Bu baskının sonucunda, bahçe içinde daha çok tek ya da iki katlı olan yapıların varlığıyla birlikte, artık apartman hayatı da yavaş yavaş başlamıştır. Küçük bir Anadolu kasabası olan Ankara, yeni başkent kimliğiyle ve çağdaş yaşam hedefleriyle bu oluşumu desteklemektedir. Bu yönüyle, 1957 Uybadin-Yücel Planı'nın kentin ve kısmen Kavaklıdere'nin gelişimine önemli etkisi olmuştur. Sementin konut dokusu bu plan ile birlikte gelişmiştir. Uybadin-Yücel Planı'nın en önemli özelliği, homojen bir gelişme sunması ve nüfus artışındaki gelişmeyi nispeten göz önünde bulundurmasıdır (Ankara Dergisi, 1992).¹² Bu dönemde, artık mimarlar da modern yaşam tarzına göre yeni tasarımlar yapmak durumunda kalmışlardır. Konut yapıları, -idari yapıların aksine- Türk mimarlar tarafından yapılmaktadır. Örneğin Kavaklıdere'deki Üniversite Apartmanları, Hayat Apartmanı ve İlbank Blokları da 1950'lerin sonunda ünlü Türk mimarlar tarafından tasarlanmıştır.

1960 Planı'na ve Kavakyeli Bülteni'ne (1997; 2006) göre, ilk en önemli yapı, biri Bestekâr Sokak'ta biri Tunalı Hilmi Caddesi üzerinde olmak üzere iki bloktan oluşan Üniversite Apartmanı'dır. Yapı, Ankara Üniversitesi akademik üyelerinden oluşan bir kooperatif tarafından 1957 yılında inşa edilmiştir. Ancak, daha sonraki yıllarda kooperatif tarafından tamamlanamamıştır. O yıllarda, Türkiye'ye çok sayıda gelen Amerikalı askerlerin, kendileri ve ailelerinin kalması için beş yıllığına kiralanmıştır. Anlaşmaya göre, Amerikalılar ödeme yapmayacak, ancak, birkaç değişiklikle binanın yapımını tamamlayacaklardır (Kavaklıyeli Bülteni: 1997; 2006). 1961 yılında, binaya, sahipleri olan Ankara Üniversitesi akademik üyeleri taşındı ve binanın adını da Üniversite Apartmanı koydular.¹³

¹² Uybadin- Yücel Planı hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Cengizkan (2002; 2005).

¹³ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. (Resuloğlu, 2011).

Kavaklıdere'deki ilk yüksek katlı bloklardan olan Üniversite Apartmanı'nı, 1960-70 yıllarında apartmanda işyeri olan ve aynı zamanda 1978'e kadar burada oturan N. Aytekin şöyle tanımlıyor:

Üniversite Apartmanı'nda daireler çok büyüktür. O zaman ön taraf iş yerim arka taraf ise evimdi. Arkada iki oda, bir salon ve mutfağın bir kısmını ev olarak kullanıyordum. Önde salonu ikiye böldüm, bir kısmını bekleme yeri yapmıştım. Biz orada bu şekilde 1978 yılına kadar oturduk. Sonra Keneddy'de 1979-1992 yılları arasında oturduk. Esasen bu muhiti sevdiğimiz için taşınmadık. Kavaklıdere'nin böyle bir havası vardır. Bir kere oturmaya, daha doğrusu burada yaşamaya başlarsanız sonra kolay kolay başka muhite alışamıyorsunuz.

Üniversite Apartmanı (Fotoğraf: Çılga Resuloğlu, 2013)

Kavaklıdere için önemli olan bir diğer yapı, İlbank Blokları ise Tunalı Hilmi Caddesi'nin güneyinde yer almaktadır. Üç bloktan oluşan, dere yatağına inşa edilen ve Fatih Uran tarafından tasarlanan yapı, 1957 yılında Ankara'daki en yüksek binaydı. Zemin kat kolonları, standart kat kolonlarının iki katı yüksekliğindedir. Altı kat birbirinin simetriği olarak planlanmıştır ve her bloğun iki giriş vardır. Bloklar sekiz ve dokuz kat yüksekliğindedir. Tescilli bir yapıdır. Modern bir görünümü olan

yapının üç sene sonra giriş bölümündeki bazı yerleri kapatılmış ve iş yerlerine kiraya verilmiştir (Çapanoğlu, 2007: 34).¹⁴

İlbank Apartmanı (Fotoğraf: Çılga Resuloğlu, 2013).

Kavaklıderem eski başkanı İsa Çapanoğlu (2007: 35), o dönemde semtteki yaşantıyı ve binanın yapım kararının alınışını şöyle anlatıyor:

1954 veya 1955'li yıllardı. Bugünkü İnan Caddesi toprak bir yoldu. Hemen yanından Kavaklıdere akardı. Caddenin o zamanki adı Rıza Şah Pehlevi Caddesi'ydi. İlbank Evleri'nin olduğu yerde küçük ahşap bir yapı vardı; bu yapının içinden dere akmakta idi. Ayrıca, ahşaptan yapılmış bir su çarkı vardı. Tahminimce bu küçük bir değirmen olabilirdi. Çevre, yeşillikler içinde ağaçların olduğu bir alandı. Bir gün Başbakan Adnan Menderes buradan geçerken bu alanı görmüş ve çok beğenmiş. Aracından

¹⁴ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. (Resuloğlu, 2011).

inerek bir süre burada oturmuş ve mahallelilerle sohbet etmiş. Mahallelilerin buranın bir kır kahvesi olarak düzenlenmesi isteği üzerine, bu alana çeki düzen vererek çevre sakinlerinin kullanımına sunulması gerektiği yönünde yetkililere emir verdiğini büyüklerimiz anlatmışlardı. (...) Balkonlarda yer alan, tasarlanırken çok iyi düşünülmüş olan nişler hâlindeki depolardan çoğu şu anda kullanılmamaktadır. Her bloktaki yolcu asansörünün yanındaki yük asansörleri bir süre sonra iptal edilmiştir. Pencerelerdeki çift camlar, sabit dolap detayları, merdiven kullanımı, çöp toplama sistemi, zemindeki boş alan, bodrum katlarındaki depo mekânları, teras kullanımı, vaziyet planı yerleşimi, komşuluk ilişkileri ile özlenen ve örnek alınacak bir site olarak Ankara imar tarihine geçmiştir (İ. Çapanoğlu, 2007).

Kavaklıdere için özellikle 1950'li yıllarda önemli sayılan bir başka yapı ise İnan ve Tunali Hilmi Caddeleri'nin kesiştiği noktada yer alan Hayat Apartmanı'dır. Modern mimarlığın öncülerinden Emin Halid Onat tarafından tasarlanmış ve Hayat Yapı Kooperatifi tarafından 1952 yılında inşa edilmiştir. Hayat Mecmuası'nın kapağında yer alması ve kooperatiftekilerin çoğunun doktor olması sebebiyle bina "Hayat" ismini almıştır. Yapı, dokuz katlı olarak planlanmasına rağmen, bazı ekonomik nedenlerden dolayı yedi kat olarak inşa edilmiştir. Terasta, kulüp ve sinema salonu da planlandığı halde aynı sebepten yapılamamıştır. 1961'de Emin Onat'ın vefatından sonra renovasyon projesi Nejat Ersin tarafından hazırlanmıştır. Binaya asansör eklenmiş ve mutfaklar küçük olduğu için balkonlar mutfaka dâhil edilmiştir (Candan, 2010).

Hayat Apartmanı, semtin kırsal görüntüsünü, insanların sosyal ihtiyaçlarına da cevap vererek dönüştürmeye dönük önemli bir örnektir. Bu yönüyle Hayat Apartmanı, 1950'lerde hatta '60'larda zemin katında yer alan Med Kulüp ile tanınmış ve birçok Ankaralı'yı Kavaklıdere'ye çekmiştir. Yapıldığı yıllarda iki sene kadar bu apartmanda oturan S. Serinokun, yapının o dönemdeki prestijini şu sözlerle anlatıyor:

Biz evlendikten sonra Hayat Apartmanı'nda oturduk iki sene falan kadar. Orada yaşamak bir ayrıcalıktı. İlk yüksek binadır Kavaklıdere'deki. Komşularımız çok iyi insanlardı. Ziyarete gider gelirdik. Bahçede büyük bir çınar vardı, yazın ailecek altında otururduk, çocuklar oynardı bahçede. Münevver diye bir komşu vardı, o şarkı söylerdi, sesi çok güzeldi. Cinnah Caddesi Dr. Vali Reşit Caddesi'ydi o zaman. Sonra Posta Caddesi oldu,

çünkü postane vardı, oraya da yürürdük, Özdemir'e de yakındı. Kızılay en çok ilgimizi çekerdi; demin de dediğim gibi, genelde otobüsle giderdik.

Hayat Apartmanı
(Kaynak: Candan, 2010).

1950'li yıllarda Kavaklıdere semtini ilgi odağı hâline getiren gelişmeler arasında, yeşil dokusunun yanı sıra, konut sayısının hızla artması, kalabalık aile yaşantısının yerini çekirdek aile yaşantısına bırakması ve zengin kesimin Ulus ve Kızılay gibi kentin kalabalık olan şehir merkezinden kaçıp, yaşamak için yeni yerler arayışına girmesi sayılabilir. O dönemlerde Kavaklıdere, bir anlamda, yatırım alanı olarak da düşünülmekteydi. Bu durumun temel sebeplerinden biri, elçiliklerin semtte yer almasıydı. Çünkü, yabancılar konutlar için daha yüksek kiralar ödüyorlardı.1960'larda ise yeni kurulan sinema salonları ve Kuşulu Park'la birlikte semtin kültürel ve rekreatif özellikleri gelişmiş ve 1970'lere kadar bu durum böyle devam etmiştir.

Kuşulu Park, Jansen Planı'nda önerilen yeşil bir aks üzerinde tasarlanmıştır. Kavaklı Dere zayıflamış ve Kuşulu Park'ın olduğu yerde küçük bir birikinti oluşturmuştur. 1958 yılında da bu küçük havuz etrafında bir bahçe yapılmıştır. İlk planlar 1958 yılında çizilmiş, uygulamalar 1963 yılında başlamıştır. İlk başlarda Polonya Elçiliği'yle

bitişik olan Kuğulu Park, 1975'te Vedat Dalokay dönemi'nde bir yolla elçilikten ayrılmıştır. Yol, önce yaya kullanımı için tasarlanmış ancak daha sonra trafiğe açılmıştır (Memlük, 2009: 86). Park, Tunalı Hilmi Caddesi'nin güney kısmını tanımlayan bir sınırdır.

1958 yılından beri Kavaklıdere Boğaz Sokak'ta yaşayan A. Eker, Kuğulu Park'ın gelişimini şöyle anlatıyor:

Yıllar sonra park hâline getirildi ve adı Kavaklıdere Parkı oldu. Ne zamanki Vedat Dalokay Viyana'dan iki kuğu getirtip adlarını da Viyana ve Ankara koydu, parkın adı Kuğulu Park oldu. Kuğulu Park öncesi çok popüler olmayan Özdemir Caddesi, biraz canlanmaya başladı ve bir müddet sonra da Tunalı Hilmi adını aldığı anda daha da canlandı. Kuğulu Park gittikçe nefes alınabilecek özelliğini kaybediyor. Politik çıkarların odak noktası olmaktan, birçok özelliğini de kaybetti. Tabii özellik kaybetmesinin başka bir nedeni de kültür ve görgünün sınıfta kalmasıyla ilgili. Örneğin, Kuğulu Park bu kadar küçülmeden ve ne sattığı belli olmayan satıcıların mekânı olmadan önce, o küçük gölün tüm köprüleri ahşaptı, odunlardan yapılmıştı. Şimdi ise hepsi metal ve maalesef belediyenin elinde artan boya olan mavi ile boyanmış.

Kuğulu Park

Kuğulu Park, 1976 yılında "Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu" tarafından doğal sit alanı olarak tescillenmiştir. 1970'lerde, bugün

Park'ın içinde restoran olan yerde küçük bir çay bahçesi yer alıyordu. Ayrıca buna, Rıhtım Gazinosu eklendi. Esasında, Kuğulu Park, o yıllarda bugünkü alanından daha büyük bir yer kaplıyordu.

1958 yılından beri Tunalı Hilmi Caddesi üzerinde oturan mimar M. Peksöz Kuğulu Park'la ilgili anısını şöyle anlatıyor:

Flamingo'dan dondurma alırdık, bir aşağı bir yukarı yürürdük. Ben 17-18 yaşlarındaydım o zaman; sonra da Kuğulu Park'ta otururduk. Kuğulu Park, eskiden daha insan ölçeğinde bir yerdi ağaçlarıyla, çay bahçesiyle. Bence ruhunu kaybetti. Eskiden gidip oturup hoş sohbetler yaptığımız bir yer olan Park, şimdi, geçerken kullandığımız bir yere dönüştü sadece. Yani en azından ben ve benim gibiler için.

1972 yılından beri Kavaklıdere'de yaşayan G. Ekinci ve A. Vural, Kuğulu Park'ın sadece rekreasyon amaçlı değil, aynı zamanda kamusal aktiviteler için 2000'li yılların başlarına kadar kullanıldığını anlatıyor:

Kuğulu Park'ta şenlikler olurdu bazen; ben 23 Nisan, 19 Mayıs gibi günlerde hatırlıyorum. Çocuklar renkli kıyafetleriyle yürüyerek Tunalı'dan bizim evin önünden de geçirdi. Fotoğraf çekmişim bir kere.

Bugün 23 Nisan. Geçtiğimiz 2005' e kadar, yirmi sene bu TRT'nin yaptığı değişik ülkelerden çocukların geldiği organizasyonda çocuklar hep Tunalı'dan Kuğulu Park'tan yürürlerdi. Kuğulu Park, rengârenk, müthiş görünürdü. Tam köşeye gelip Keneddy'den aşağıya giderlerdi. Trafik kapanırdı. Yani 23 Nisan Tunalı'da büyük bir canlılıktı. Son beş senedir falan yok.

Kuğulu Park, Kavaklıdere Senti için nefes alınan bir nokta olmuş; hem günlük yaşam deneyimlerini hem de kamusal aktiviteleri barındıran bir park olarak Ankara'luların hayatına girmiştir.

Kuşulu Park'tan bir görünüş (1970'ler)

Sonuç Yerine

Kavaklıdere, Ankara'da kentlilerin ve özellikle semti kullananların hafızalarında hem konut dokusu hem de sosyal aktiviteler açısından yer etmiş önemli bir kent parçasıdır. Kent "ad hominem" bir oluşumdur, diğer bir deyişle kent insanlar içindir. İnsanlar mekânla ilişki kurarlar ve yaşadıkları yerle ilgili anıları oluşturur. Her ne kadar planlanmadan gelişmiş olsa da, kent merkezine yakınlığı ve elçiliklerin semtte yer alıyor olması, Kavaklıdere'nin özellikle 1950'lerden itibaren yaşanan gelişiminde belirgin bir rol oynamıştır. Sadece küçük bağ evlerinden oluşan kırsal bir alan, ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan mekânsal değişimler sayesinde, çok değerli bir kent parçası hâlini almıştır. Yeni kurulan sinema salonları ve Kuşulu Park'la birlikte, semtin kültürel ve rekreatif özellikleri gelişmiş ve bunlar, 1950'lerin sonlarından 1970'lere uzanan süre zarfında semtin başlıca özelliklerinin şekillenmesinde katkı sağlamışlardır. Buna ek olarak, kültürel ve rekreatif etkinliklerin yanı sıra, özgün bir konut dokusunun da olduğu Kavaklıdere, özellikle Tunalı Hilmi Caddesi'nin de etkisiyle, 1970'lerde edindiği ticari işlevleriyle yeni bir kimlik kazanmıştır. Sonuç itibarıyla, günlük yaşamın

değişen karakteri ve mekânsal değişimin gerçekleştiği Kavaklıdere arasında güçlü bir bağlantı kurulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akçura, T. (1971) *Ankara: Türkiye'nin Başkenti Hakkında Monografik Bir Araştırma*. Ankara: Odtü, Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Ankara 1910-2003 (2003) "Cenap And Evi". İstanbul: Boyut Yayınları, Mimarlık ve Kent Dizisi 8, s. 53.
- Batur, A. (2005) "The Post-War Period: 1950-1960" and "Searching for the New: 1960-1980". *A Concise History Architecture in Turkey during the 20th Century*. İstanbul: Mimarlar Derneği Yayınları, ss. 45-78.
- Belli, G. and Boyacıoğlu, E. (2007) "14 Mayıs Evleri". *Journal of Faculty of Engineering and Architecture, Gazi Univ.* 22: (4), ss. 717-726.
- Candan, K.T., (2010) "Hayat Yapı Kooperatifi", www.dimp.org. (2010 yılında alındı).
- Cengizkan, A. (2002a) *Modernin Saati*. Ankara: Mimarlar Derneği, Boyut Yayınları.
- Cengizkan, A. (2004) *Ankara'nın İlk Planı; 1924-1925 Lörcher Planı*. Ankara: Ankara Enstitü Vakfı, Arkadaş.
- Cengizkan, A. (2005) "1957 Yücel-Uybadin İmar Planı ve Ankara Şehir Mimarisi". Şenyapılı, T. (Ed). *Cumhuriyet'in Ankara'sı*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Çapanoğlu, İ. (2007) "İlbank Evleri", TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülten, (52): 34-35.
- Dinçer, G. (2009) "Ankara Atatürk Bulvarı'nın Öyküsü" Ankara Koleksiyoncular Derneği (ed.). *Cumhuriyet Devrimi'nin Yolu: Atatürk Bulvarı*. Ankara: Rekmay, ss. 11-37.
- Erkan, K. (2009) "Cumhuriyet Devrimi'nin Yolu Atatürk Bulvarı" içinde Ankara Koleksiyoncular Derneği (ed.). *Cumhuriyet Devrimi'nin Yolu: Atatürk Bulvarı*. Ankara: Rekmay, ss. 1-11.
- Güney, Y. İ. (2008) "Spatial types in Ankara apartments" *Environment and Planning B*. USA: University of Michigan, ss. 627-646.
- Kavaklıderem Derneği Arşivi (1997) "Kayakyeli Bülteni".
- Kavaklıderem Derneği Arşivi (2006) "Kayakyeli Bülteni".
- Keskinok, Ç. (2009) "Ankara Kentinin Planlanması ve Atatürk Bulvarı'nın Oluşumu" Ankara Koleksiyoncular Derneği (ed.). *Cumhuriyet Devrimi'nin Yolu: Atatürk Bulvarı*. Ankara: Rekmay, ss. 37-59.
- Parker, S. (2004). *Urban Theory and the Urban Experience*. New York: Routledge.
- Resuloğlu, Ç. (2011) *The Tunalı Hilmi Avenue, 1950s-1980s: The Formation of a Public Place in Ankara* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara: ODTÜ.
- Tekeli, İ. (1982) "Başkent Ankara'nın Öyküsü". *Türkiye'de Kentleşme Yazıları*. Ankara, ss. 47- 81.

Tekeli, İ. (1998) "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması" Sey, Y. (ed.). *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, ss. 1-24.

Yücel, N. (1992) "1957 Ankara İmar Planı", *Ankara Dergisi*. 1(4), ss. 7-38.

İnternet Kaynakları

Kavaklıderem Derneği (18.06.2008), Interview with İlhami Atayolu, (2009 yılında alındı).

Kavaklıderem Derneği (14.01.2008), Interview with Semahat Bolevin, (2010 yılında alındı).

Kavaklıdere Şarapları Hakkında (2008),
www.kavaklidere.k12.tr/sayfa1.asp?id=132 (2010 yılında alındı).

Kavaklıdere Şarapları Hakkında, (2008).
<http://www.kavaklidere.com/Tarihce.aspx>, (2010 yılında alındı).

Mimarlık Müzesi, <http://www.mimarlikmuzesi.org/Main/Default.aspx>, (2010 yılında alındı).

Yrd. Doç. Dr. Çılga Resuloğlu: Bilkent Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde 2000 yılında lisans eğitimini tamamlamış; 2001 yılında yine aynı üniversitede İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı yüksek lisans programına başlamış ve 2003 senesinde yüksek lisans derecesini almıştır. Ardından kendi ofisinde üç sene farklı ölçeklerde tasarımlar üretmiş ve yarışma projelerine katılmıştır. 2006 senesinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi Anabilim dalında doktora başlamış ve aynı zamanda Başkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak görev yapmıştır. 2011 yılında doktora derecesini aldıktan sonra Atılım Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Hâlen aynı kurumda yardımcı doçent olarak görev yapmaktadır.